

TIDEVARVET

TIDEVARVET

N:r 1: 1930

Vår ledande artikel ger under rubriken Ett udda år, en återblick på 1929.

Kvinnoporträttet på Tidevarvets första sida är utfört efter en teckning av Olga Milles. Vi ha valt det ätt pryda årets första nummer därför att det tycks oss som uttryckte det en hoppfull blick in i framtiden.

Om den norske biskopen Erik vind Berggravs bok Färgens socialliv, nyss utkommen på svenska, skriver fru Ester Eke-Jarblundberg, som personligen praktiskt har deltagit i färgsård.

Dr. Anders Andreev Svödberg har sånt Tidevarvet ett teaterbesök från Boston och New York, där bl. a. märkliga saker ett negerdrama och ett fängelsedrama stått på programmet i höst.

Vid ingången till det nya året ber Tidevarvet att få sända en hjärtlig rundhälsning till sina vänner och uttrycka den förhoppningen att redaktionen och prenumeranterna också under 1930 få förenas i gott samarbete till ömsesidig glädje.

Prenumerera på

TIDEVARVET

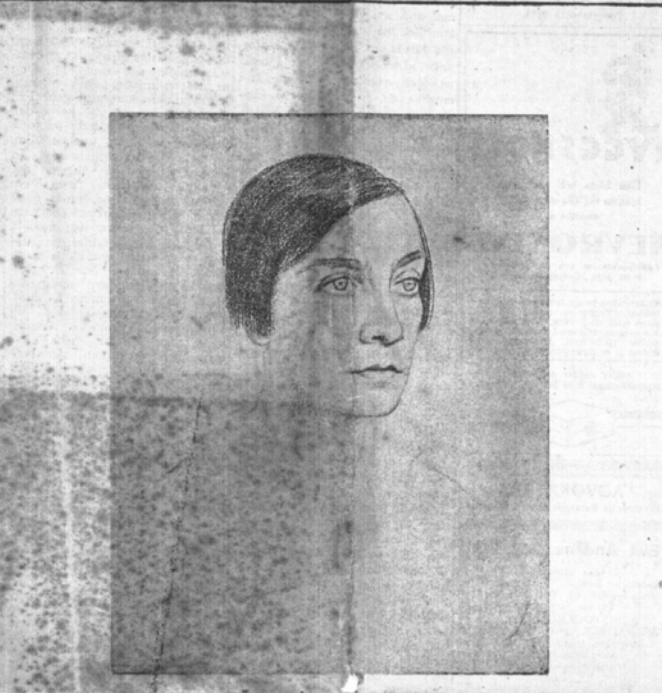
1930

Vi be de våra prenumeranter som ännu inte verkställt prenumerations för år 1930 att benägnet uppmärksamma den postgiroblankett som medföljer upplagan.

Svenska Eldbegängelse förenings expedition
Sthlms Eldbegängelsebyrå
Svaning 21 & 22 Sthlms
Oppen 10-4, Högås, o. beidagslinor 10-2
Tel. Norr 2200 för eldbegängelser
Norr 2180, medlemsanslän.
Avgift 10 kr. en gång för alla, för begravningsförsäkrad 5 kr.

Krematorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Helsingborg

Kvinnoporträtt

Efter teckning av Olga Milles

Det nya årets horisont

Den världsdel där det synes hånda mest är Asien. Vapenlöst uppror i Indien? Kina, Ryssland och Västmakterna. Turkiet och Palestina. Tredje Internationalen. Större världstid! Flottkonferensen och Paneuropa. Tyskland och Frankrike. Framtidens krav

Den världsdel där det synes hånda mest är Asien. Denna världsdel med all sin mångfald, sin oro, sina inbördes motsatser har en gemensam enkel och lättfattlig lösen för handling: bort med Västerlandets herraväld! Frihet! Frihet! Likaberättigande! Där stamma alla asiater överens, så långt som den antivästerländska känslan räcker finnes en pansasiatisk rörelse.

Tänkvårt för den som har lust att tänka är att det är västerländska idéer som satt eld på krutet i Asien. Sun Yat-sen ville skapa ett nytt Kina på de tre principerna: nationalism, demokrati

och socialism. Mustafa Kemal vil driva ut Västerlandet med Västerlandets egen teknik, liksom Japan redan gjort. Gandhi såsom den mest radikala, vil driva ut Västerlandet ur Indien: styrelse, fotogenlampor, maskinspinnerier, bomullstyger, sprit och kulspjut. Men även han är påverkad av västerländsk tanke och västerländska organisationsmetoder ehuru han inserat dem.

Detta gör emellertid inte situationen lättare för Västerlandet, tvärtom.

»Overallt, tvärs över Österlandet, flamma upp varningssignaler till erövrarna i Väster, ut-

ropade nyligen en ung indier, ständ för engelsk domstol för antiengelsk agitation, »Västerlandets fysiska och politiska herraväld över Österlandet skall försvinn!» Hela hans tal som återges i den indiska nationella rörelsens organ Liberty, synes vara typiskt för den oroliga stämningen i Indien just nu. Som vi erinra oss utlovade vicekonungen lord Irwin för en tid sedan att Indien skulle få ställning som dominion i det engelska imperiet. Men detta löfte icke full självständighet. Därför ställa sig frihetsrörelsens ledare av

(Forts. å sid. 6.)

Julotta

Jultraditionen barrar av sig som en gran fram emot Trettondag. Den är kraftlös, emedan som granen avhuggen från sina rötter, sitt inre sammanhang. När julen bekrä i ritualmässig matsedel, julkappar och julota, då måste rimligtvis det ögonblick komma, då allt flera människor göra sig en massa frågor:

Varför skola vi med våra oändligt större resurser och mindre digestionsförmåga tvungna äta fet slaktmat och smörlåra gång på gång under en avgränsad period av vintern? För dem som fordom spakte sig på sill och gröt hela hösten var julmatsdelen ett måsterverk borde inte vi då kunna skapa ett lika stort sådant ut från våra förutsättningar? Varför skola vi byta presenter just då vid jul, därför att det en gång funnits människor som så uttryckt sin glädje över Kristi födelse? Varför skola vi lysa oss med faklor vid en tidig gudstjänstförd, när det finns billykor, och vi icke önska tjäna Gud?

Sådana frågor låta mycket hädiska. I mina öron skära de emellertid mindre än alla goda råd om att stärka traditionen genom att göra julen ännu mera stiltrogen och artificiell. Sådana röster äro i grunden mera farliga, emedan så djupt likgiltiga. Julen far sämre av att bli betraktad som ett estetisk stämmningsvärde än som ett objekt för hädelse som tien är för bolsjevikerna. Hellre än att äse ett korslänk spelat bridge om en stämningfull fakelförd till en landskyrka, hör jag bolsjevikernas Hällövsorpp utföra hädelselekter mot Kristus och tillbedja den nya Stjärnan i Oster.

Från Moskva hude till denna juligtigt påböd-att tidpunkten skulle användas till att häla Kristendomen och dess präter och väcka det av religiöst optimism försädlade folket. Ordern utfördes här i Folkets hus så som man utför en ordet, ockart översatt från främmande språk och skriven för helt andra förhållanden. Inte kan den svenska arbetarklassen plögligt uppeldas till raseri över att vara betuten, betragen och behärskad av svenska kyrkans prästerskap? Och nog måste även den ockteriske åhöraren haja till, då han hör genom föredragshållaren att nu så har partiet beslutat att icke av fruktan att sära den svenska kvinnans känslor och förlora hennes röster avvälla sig från en kampanj mot religionen.

Att varna folk för bibeln därför att de som skola ut och fria, kunna lära fel metod av berättelsen om Uria,

det går inte i ett land, där folk kunna lysa innan till.

Men ändå: med allt som var rätt smaklöst, medvetet lögnaktigt och allför bokstavligen översatt från ryskan, så känd man ändå fläkten av en kamp mellan idéer. Det var icke tomheten och likgiltigheten som kördade kristendomen, det var en ny religion som reste sig till kamp mot den. En religion som med all sin omkändnad, sin gudsförnekelse, sin lidelsefullt frälsande förakt för all annan verklighet än den jordiska och all annan lycka än den materiella, innever har med kristendomen gemensamt det mål som heter människögheten främning och genenskap.

Finns det i kyrkan något av den ande som besjälade Angaricus då han i hopp om martyrkronan begav sig på sin andra missionsresa till det nu åter bedräfta reaktionära Sverige, då blev den lysra just nu.

Devinez.

konsum

föreningen för lägre levnadskostnader

TIDEVARVET

Dåskopier varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE:
Ada Nilsson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elo Wigner
Eliash Thörn
Hornvise Hermelin.

REDAKTIONSSKRETERARE:
Carin Hermelin.
Mottagningstid 10-12.
Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:
Tidning Norr 28243.
Kontorsstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.
Postg. 1544

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6,-, halvår kr. 3,00.
Kvartal kr. 2,-. Lösningsmer 15 öre.

ANNONSPRIS:
1 text . . . . . 30 öre
per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1930
Wahlströms Tryckeri Aktiebolag
Storgatan 22

Praktiserande läkare

Införd genom
Stockholms Läkarförning

Dr Ester Grönblad
Ögonsjukdomar
Götgatan 7, 3 tr. his.
Mottagn. tid vard. 10-11, 1-3 e.
Sönd. 10-11. Hjälp efter
översynskommitté prot. Söder 11170

Med. Doktor
John Hellström
Kirurgiska sjukdomar.
Nybrogatan 11, 8 tr.
Mottagn. Månd., Onsd., Fred. från
kl. 3, hälet efter anmälan pr Tel. Öst.
453 kl. 9-10.

Doktor
Torsten Lindner
NEURVUSDIKOMAR
Mästerns medaljtagare 9
Invid Biblioteksgatan.
Tel. 1919. Telefonisd 9-10 f. m.
Mottagn. enligt översynskommitté.

Dr Harald Nilsson
Spec: Öronsjuk.
(Hällding o. rickdöj. åktd.)
BRAHEGATAN 27. Tel. 0-108.
Mottagn. Tisd., Torisd., Lörd. 3-4.
helst efter uppdrag pr telefon.

Dr Wilhelm Rasch
Götgatan 2, 7 tr. Tel. Söder 58
Inväres sjukdomar.
Spec. Hjärn- och lungsjukdomar
Mottagn. 10-11, 4. Person. tel. 1-9-9

Med. Doktor
Ernst B. Salén
Inväres sjukdomar, spec. annes-
omsättningarna och hjärnsjukdomar.
Sax Blåscholmskammaren 4 A, 5 tr.
his, (invid Nationalmuseum).
Tid till mottagningen erhålles per
tel. Norr 716 vardagar 9-11 f. m.

OKTOR
Karin Thorsell-Lagergren
KUNGSOLMSGAT. 27, 2 tr.
Tel. Kh. 1930.
Allmänpraktiserande.
otagning vardagar 1/2-4. Annan
tid efter översynskommitté.

Införd genom Sthlms läns läk-förn.
Dr. Elin Beckman
Södertälje Järnagat. 20 (mitt emot
järnvägsstationen).

Vardag 3-4. Tel. 1250.
Allmänt praktiserande. Hefluft.
Diatermi. Högsol. Testmassage
och sjukgymnastisk behandling.

Doktor
Siri Söderlund-Naeslund
Institut för kosmetisk behandling.
Birger Jarlsagatan 36. Sthlm. Tel.
9212. Mottagn. 11-4.

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk kultur.
Redaktionsförf. Bertil Almqvist, fil. kand.
Leif Björk, fil. stud. Mauritz Konow,
förf. Karin Boye, samngens Alf Jo-
hansson.

Utkommer med 12 nummer per år.
Prenumerationspris: för helt år kr.
3, för halvår 1.50. Lösningsmer 25 öre.
Adr.: Clarté, Box 443, Stockholm.
Postnr. 02001 2873.

RYGGSKOTT

Den bästa och snabbaste
hjälpen vid alla slags akuta
smärtor är

NEVROSINE

(Antipsykotikum och analgetikum.)
Fritt från opiumalkaloider.

Smärtsättillstånd och febernedbringande
medel. Verksam med vid all
slags neurotisk värk, Gikt, Innebå.
Reumatism, Nervvärmer och vissa
febrer (Införas, Halsfluss och
dyska o. k. förkylningssjukdomar).

Bästes endast 4 apotek.
Förpackningar 40 öre och kr. 1.80.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Anders Advokatbyrå
Inneh. Eva Anders.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Hälsövägsgatan 14. Tel. 7575-7576.
Ld. La. Västgatan.

STOCKHOLM.
SPECIALITET. Familje- och arvskaver,
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag.
Aven skriftliga förfogningar.

**Westerståhl, O.
& Branting-W., Sonja.**
Ld. av Sveriges Advokatsamfund
Vasagatan 4. Tel. 11218

TANDLÄKARE

Tandläkare
Arnold Ahlström
Birger Jarlsagatan 32, 4 tr.
Medlem av Sthlms Tandläkareförning
Mottagn. enl. översyn. pr tel. N. 8350

Tandläkare
Gustaf Backelin,
Strandvägen 1, 2 tr.
Medlem av Sthlms Tandläkareförning
Rållfågelningskl. 121
eller efter Tel.-anmälan 74824.

Tandläkare
Inga Forsberg
Medlem av Sthlms Tandläkareförning
Folungsgatan. 50, 1 tr. (Götgatspalatset)
Mottagningstid: Vardagar 10-12
f. m. och 7-8 e. m. Annan tid enl.
översynskommitté per tel. N. 1324.

Tandläkare
Konrad Granér
(Med. av Sthlms Tand-förning.)
S:t Eriksgatan 40 II, his.
Mottagn. efter översynskommitté
pr tel. Kanstb. 94197.

Tandläkare
Emil Hjerstedt
Sibylliegat. 23, 3e. (vid Östermalmsstr.)
Mottagn. efter översynskommitté
pr tel. 0. 9191.

Tandläkare
Harry Weinberg
Drottninggatan 71 A, II tr.
Mottagn.: Månd., Onsd., Fred., Lörd.,
11-1. Tisd., Torisd., 4-7. Tel. N.
7551.

Ett udda Så här var Motorförnars är det nykterhet

1929 hör till de av de ödet gnynde udda årtalens, som inte äro yalar. Och när vi nu enligt gammal god sed vid årsskiftet ta en återblick på det gamla året, är det därför inte några särskilt stora händelser, vi ha att anteckna. Men vindkast! Det där året emellan de s. k. valen är kanske lika betydande, som själva valet. Det är det klarläggande och bestämmande — valet blir sedan det utslagsgivande.

Vi fråga då, vad har 1929 lätit oss veta om den politiska ställningen i landet? Kort sagt: att reaktionen råder, därför att de, som skulle vara framstegspartier, s. yfta till makt mera än till framskridande. Vi ha ett andligt och moraliskt tillstånd på den politiska marknaden. Där finns röster och åsikter att köpa och sälja, men föga produktiv utbyte. Efterfrågan bestämmer som alltid tillgången. Vi behöva inte säga, att Tidevarvets sympatier ej gå i högerriktning, men rätt skall vara rätt, höger torde vara det parti, som mest följer sitt program. Det är givetvis också lättare för höger, som har att hålla sig till det bestående, än för dem, som ska driva fram utvecklingen, men icke förta är fullföljandet av ett program förutsättningen för ett parti och dess skull att vara till. År 1929 har obarmhärtigt klarlagt den borgerliga samlingens stora fiasko. Om den var utslutande av teknisk beskaffenhet, som det sades, har det visat sig, att enbart tekniska medel äro föga hållbara, där det gäller en levande utveckling. Och de forsk till samgående med en frissinnade och socialdemokratiska, som pågått under de året, kunna svårigen undgå att mot bakgrund av det borgerliga blocket från 1928 ådraga sig historiens loke. Och om en sådan förening skulle komma till stånd, är val även den av teknisk natur och troligen ej heller av lång varaktighet.

Det märkligaste, som hänt, är jordbrukets nödläge, d. v. s. att då man i årtal undvikit jordfrågan och sökt avfärda den med vissa lagar för jordbrukarna, har kraschen inom jordbruket slutligen blivit förestående. Man har fått klart för sig, att den nalkas. Även om det ligger mycket politik bakom all vecklagan, bli nog de, som profetara om lantbrukets olycker, bönhörda över hövan. Men stats-hjälpen tycks vara deras enda lösning.

Och vad 1929 har förberett, kommer 1930 års val att uppenbara.

Kloekarebolaget
(F. d. J. F. Wissnells - Etabl. 1818)
LIKKISTFABRIK OCH
BEGRAVNINGSBYRÅ
SKEPPAREGAT. 59, Stockholm
Tel. 736 25, 60 89

Filialer: S:t Paulsgatan 15. Telefon
56. 30 87.
Ågenvägen 16. Tel. K. 335 28
Verkst. dir. J. Olof Lindberg
Föreläsaren: Dr. O. 65 98.
Janför våra varor och priser med andras
inom branschen!

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITION. KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta

Solidarisk Bank. Grundad 885.

En tidning, som kallar sig Frissinnades har uttalar sig gällande övert, att Stockholmsföreningen av F. K. R. antagit namnet »nyrådklaka... Men den ärade tidningen be-gagnar samtidigt tillfället att komma med påståenden, som ej överensstämna med sanningen. »Den ur frissinnade partiet utgången kvinnosammanslutningen Frissinnade Kvinnor», heter det. Vi ha upprepad gånger på före-kommen anledning upplyst om, att så icke är förhållandet. An en gång ska vi återge det verkliga förloppet, men om det nu inte hjälper, torde orsaken härtill ej vara okunnighet, och då lönar det sedan inte mödan. Frissinnade Kvinnor bildades 1914 som en kvinnosopinion mot den råddande reaktionen. När Frissinnade Landsföreningen sprängdes 1928, beslöts Frissinnade Kvinnor, som då utveklat sig till Frissinnade Kvinnors Riks-förbund, att alljämt hålla samma namn, och att inom sig lämna rum för medlemmar tillhörande Frissinnade Landsföreningen, de Liberala, sedermera Sveriges Liberala Parti samt medlemmar ställande utanför dessa organisationer, vilka anslöt sig till förbundet. Frissinnade Kvinnor Riksförbundet har öppet för alla kvinnor, som tillhör den gamla Frissinnade Landsföreningen, kunde den nya skulle ej ansluta sig till den, som Frissinnade Landsföreningen. Därmed hade de liberala varit utestängda. Men, som sagt, detta har vi förklarad många gånger.

Den ärade tidningen skriver vidare, att Riksförbundet efter prövning bestämt att ej följa Stockholmsavdelningens exempel i avseende på namnförändringen utan beslutat bibehålla beteckningen F. K. R. Detta var något, som icke var oss bekant, och efter att ha förfrågat oss hos förbundets Verkställande Utskott kunna vi meddela, att Centralstyrelsen har icke fattat beslut i denna fråga. Vi trodde, att den ärade tidningen var organ för Frissinnade Landsföreningen, det står i varje fall tryckt på det bladet, och den uppgiften borde väl åtminstone vara riktig. Men då är det oöbergräsligt, att just där skall riktas så dräpande ord mot Frissinnade Landsföreningen. Tidningens läter nämligen antyda, som om det vore på tillskyndan av Frissinnade Landsföreningens organ, som Stockholmsavdelningen ändrat namn. Och för den händelse F. K. R. frändades skulle komma till ett beslut, som medförde namnförändring, så ligger skulden otvivelaktigt hos Frissinnade Landsföreningen, som ödesdigert nog givit ordet frissinnad en helt annan betydelse, innebarande både borgerlig riktning och samgående med socialdemokraterna, därför att i maktfråga kommit istället för grundtanken. Men vi hade knappast väntat erkännandet härav — låt vara i omskriven form och i förtäckt ordalag — från de frissinnades egen tidning. Och när denna klagar över Tidevarvets kritik, så vilja vi ärligt säga ifrån, att det är nämnda förhållanden vi bekämpa. Ty var till maktens skull, det med för ansvaret att främja en levande och barande utveckling för folk och samhälle. Därför utan länkar den till föga båtad.

Resultaten av de undersökningar som av professor Erik Widmark utförts rörande möjligheterna att genom blodprov fastställa förekomsten av alkohol i kroppen, ha för några dagar sedan tillkännagivits. Som Tidevarvet förut nämnda ha dessa undersökningar i motorfordonsakkunniges i år framlagda förslag tillmätts en ganska stor betydelse, när det gäller att bestämma vad som vid bildkörning skall anses vara tillåten eller otillåten spritkonsumtion. Det inträffade, att samma dag som professor Widmarks resultat offentliggjordes, skedde en svår bilolycka i Göteborg, varvid en ung flicka blev dödad. En av de delaktiga chaufförerna befanns lindrigt påverkad av alkohol. Han bestod utan svårighet de prov, som vid polisundersökningen förelades honom. Men vid den där efter företagna, enligt de nya metoder utförda, skedde en ganska stor förändring i alkoholkoncentrationen, konstaterades en alkoholkhalt i blodet på 2 promille. Professor Widmarks metod innebär, att te kapillärer fyllas med blod från en droppe, som uttages ur örnsbuben eller fingerblomman. Kapillärerna äro särskilt utsäddade, så att alkoholen i blodet är öfverändrad och blodet flyttande i desamma åtminstone fyra dygn. Enligt professor Widmarks förslag skulle gransen för den vid motorkörning tillåtna alkoholkoncentration motsvara en alkoholkoncentration i blodet på ca. 0,2 promille. Det betyder ungefär 15 cl sprit — den på restauranger tillfäna mängden — eller omkring 55 gr. alkohol.

Vid undersökningarna bör en viss hänsyn tas också till de kliniska symptomen. Äro dessa fallaktigt negativa, skall alkoholkoncentration anses inte föreligga ävent om alkoholkhalten i blodet överstiger 1 promille. Äro de kliniska symptomen osäkra blir alkoholkoncentrationen fallande om den överstiger, men inte om den understiger en promille. Äro de däremot tydliga bör alkoholkoncentrationen anses föreligga även om koncentrationen i blodet understiger i promille. Och överstiger den 2 promille skall detta anses fallande för bilisten oberoende av hans symptom för övrigt.

Analysen av de av resp. läkare och stora polistationer utförda blodproven skulle enligt professor Widmarks förslag utföras av Statens rättskemiska anstalt.

Arthur Möllers nya noveller bereda sina läsare ett konstnärligt nöje. I själva verket finns det icke hos oss många författare, som med en så lätt och elegant hand behärska konsten att skriva smärre berättelser. Det finns intet trevande, öjmnt och oklart i hans stil, som har något av blomman på den fina kulturen på området. Det förefaller mig, som om han lärt mycket av fransk novellkonst, och särskilt kan man av hans sätt att forma och frasera erinras om Maupassant, skriver

O. Rabenius
i Stockholms-Tidningen om

Arthur Möller

**MANNEN
PÅ
PIEDESTALEN**
Pris 3:25

Wahlströms

Fångens själ och vår egen

Det har för en tid sedan kommit ut en bok av den norske biskopen Eivind-Berggrav, som i svensk översättning har titeln Fångens själ, men på norska den mycket mer talande — Fångens själ — och vår egen. I denna bok har han samlat sina erfarenheter från fyra år som fångelsepräst, en god och klok bok av en psykolog och människövän.

Berggrav börjar med att anmärka, att om fångarna visste, vad deras präst nu vore i färd med att göra, skulle de säga: Det är omöjligt. Ingen kan skilda, vad en fånge känner annat än den som själv varit med. Och på ett sätt kan ju detta vara sant, ty ingen människa kan helt stått ut i en annans känslö- och tankevärld. Men i det stora hela — och det är den grund, varpå hela boken bygger — ha vi ju i fångellet att göra med människor som alla andra — goda och onda, begävdade och obegävdade, viljestarka och viljesvaga, känslomänniskor och förståndsmänniskor. Och när man skall göra en studie av fångens själsvärld blir det därför: ett stycke almen sjelsanalyse under ett specifikt synpunkt.

Denna specifika synpunkt är den prägel, livet inom cellfångelse sätter på människan. Ty endast där kan man studera en utpräglat individens psykologi, i de stora gemensamhetsfångelserna får man masspsykologi. Och som ett tillägg i diskussionen av vårt nuvarande fångelseväsen, om det klokaste och bästa sättet för samhället att behandla dem, vilkas uppförande fört dem i konflikt med den borgerliga lagen, är denna bok särskilt värdefull. Ty det är ju av fundamental vikt att få veta: vad kan fångellet ge den fångne, kan det liv, han lever där, för honom bliva till en positiv behållning? Vilka karaktärsdrag bliva särskilt påfallande i fångellet, är det mest de goda eller de dåliga sidorna, som utvecklas hos den fångne?

Författaren kommer till det resultat, att fångelseiden kan ge mycket positivt värdefullt, kan bliva till en välsignelse — under vissa förutsättningar. Och detta är blott i rent yttre bemärkelse, som när polisen skulle trotså en flicka över att hon fått ett halft års straffarbete: Gråt inte, i Växjö blir man riktigt bildad i fångellet. Det, som fångelseiden bör ge människan, är möjlighet att lära sig undvara sin gamla livsform och att vänja sig vid en ny. Fångelsens uppgave är å representera samfundets makt och orden, men samtidigt samfundets respekt för mennesket och dess häp om full frigörelse. Vil en man gå till grunne, så får han gjore det. Vi kan icke inställa oss på å opheve menneskets fri vilje och dess ansvar. Hvad vi plikter är å gjore det mulig for hann — menne skeligt talet — å realisere sig selv, sorg for at han ikke blir mer utsatt for overmakt enn han selv vil. På tross av en manns vilje hverken kan eller skal han reddes. Men vi må komme hans gode vilje i møte. Det är vårt ansvar.

Författaren har samlat sina erfarenheter i Botsfängslet i Oslo, ett cellfångelse, huvudsakligen avsett för yngre förbrytare och sådana, som ej varit straffade ett flertal gånger. Det är med den

normale fångne, han sysslar, och det är om honom han drar sina slutsatser. Han diskuterar cellsystemets för- och nackdelar och kommer till det, säkerligen riktiga resultatet, att cellsystemet ej helt bör uppgivas. Det måste användas med varsamhet och under ständigt aktivering på den fångne från fångelsepersonalens sida, det måste kompletteras med gemensamhetsarbete, men helt kan det ej undvaras. I regel är ju människan ett socialt djur, men ändock utårdd av flesta fångar isoleringen viss tid gott, och den ger honom i det hela större behållning än ett liv i gemensamhetsfångellet skänker. Det kan ej hjälpas, att i gemensamhetsfångellet har man svårt att hindra, att det dåliga inflytandet från en eller annan kamrat ofta kan bli en surdeg, som genomsvär hela fångkretsen och gör det uppbyggande arbetet svårt eller illusoriskt. Isolering får dock aldrig förekomma annat än i samband med arbete, och ett arbete, som kan intressera fångne. Det är ett viktigt påpekande, författaren gör, då han förmoder tendenser att göra arbetet i fångelserna mera rationaliserat för att få större ekonomiskt utbyte av det. Det viktigare är väl dock att hjälpa de människor, man måst ta ganska hand om, att få en vinning av sin fångelseid.

Den nya livsform, som samhället vill ge den fångne möjlighet att vänja sig vid, är ett liv i arbete, punktlighet, ordning, sanning, soberhet, kärlek. Och det är påfallande, med vilken lätthet de flesta acceptera detta nya liv, låt vara, att det sker under tvång. I allmänhet är arbetslusten stor. Därför är det också ett orimligt svårt disciplinstraff att beröva någon rätten till arbete. Och det förefaller, som också författaren påpekar, många gånger, som om fångne, framför allt sedan han blivit fri från långtan han ofta har efter alkohol och nikotin, positivt förstode att uppskatta ett enkelt, regelbundet liv. — Och i sitt inre liv är det, som om människan i fångellet mer vågade släppa till sig själv och ta fram sina goda sidor, som hon liksom skämdes över att visa, när hon var ute. Man får se en rörande omsorg om allt mänskligt, som möter fångne. Dessa människor, som kanske varit fruktade och avskydda, äro så tacksamma för en blommande växt på bordet i skollrummet, eller att få några blommor till jul. Överhuvud äro de synnerligen känsliga för alla tecken på kärlek och tillit, som visat dem. Själva öppna de sitt hjärta för kärleken — till hem, och, säger författaren, framför allt till modern. Modern är osjälvisk, hon tror, hon hoppas, hon älskar. I hur hög grad alla i fångellet söker att giva den fångne något av denna tro, hopp och kärlek, är det dock modern förbehållt att i högsta grad kunna göra detta. Och det gäller även om mödrar, som vi ytligt sett, skulle kalla ganska dåliga. Det ligger naturligtvis ofta en hel del sentimentalitet i denna starka känsla för hem och mor, men den är en kraftfulla av stora mått. Överhuvud taget får man vara på vakt mot sentimentalitet och självlöshet i fångellet. Isoleringens största fara ligger säkerligen däri, att fångne alltför mycket kommer att

MAN LED FÖR LITET

TEATERKALLAR I BOSTON OCH NEW YORK

Negerskådespelet Porgy har givits förti året i New York och London men var en nyhet i Boston i höst. Det har en omedelbar charm, är på en gång roande, rörande och gripande mänskligt. Men så spelades det också av en förskräcklig skådespelartrupp — Theatre Society — några av de utprägladast var de till av negererna, alla roller, även de männa, var kärleksfullt genomarbetade. Scenen är Catfish Kow, en gård i Charlestown's negerkvarter, därifrån ger stuvlaget sig ut på sitt stundom farliga arbete, där finns en primitiv restaurang, ett bord och stolar, där dansar barnen, där spelar man tårning och släs och framförallt, där hänger man ut genom alla fönster och ser och hör allt i omantlig ytternhet och prat och sjunger i ett.

Men ibland kan scenen förändras med ett trollslag, alla försvinner, alla luckor stängas, allt är dödstyst — det sker så snart en polis eller annan vit överhetsperson nämnas. Långe får han bulta förgäves. Och när han till sist får tag på någon, så vet den ingenting in-

syssla med sig själv och sina egna lidanden. Och därför måste den kärlek, som möter fångne, vara mängd med salt. Särskilt i fångens ställning till religionen kommer detta sentimentala drag fram. Där blir mer av vagra känslöstämningar än av personlig gripethet. Särfor säger också författaren: »Den sielesorg de trenger er mer en menneskelig, enn en religios. Deres k ur bor mere bestå i arbeide og disiplin enn i opbyggelse. Man må finne sig selv for man finner Gud.»

Men varför blir resultatet ofta, trots allt, så dåligt? Varför händer det så ofta, att även de fångar, som givits oss de bästa förhoppningar, dock återfalla i brott, kanske blott en liten tid sedan de lämnat fångellet med de bästa föresatser att leva vidare i den nya livsform, de vant sig vid och funnit sig väl av. Man måste här komma ihåg, att fångne i fångellet levat under abnorma förhållanden, under trycket av en makt, som väl så litet som möjligt skall kännas, men dock finns. Och han har ej varit utsatt för speciella frestelser, som mött honom i det fria livet och vället hans olycka. Här har samhället en stor skuld. Den släpper den frigrivne ofta vid för våg. Det är oerhört att släppa någon direkt från den stränga disciplin, som härskar inom fångellet, ut i fullkomlig frihet. Författaren påpekar med skarpa det orimliga i att icke ge den frigrivne en rekonescensid, en tid av successiv tillvänjning vid ett liv på eget ansvar. Jordbruksfångelserna med deras friare former är här ett steg i rätt riktning, liksom den villkorliga frigrivningen. Men här borde läggas ner oändligt mycket mer av intresse och pengar, det skulle rikt lona sig.

Annu en sak av allt denna bok innehåller, skulle jag till slut vilja draga fram. Det är vilken mycket stor vikt det ligger vid, att fångne i fångellet möter rätta personer, dem, som verkligen vilja giva något, som vilja arbetas med bestämdhet, mildhet, glädje, tro, hopp och kärlek, som möter honom som en människa den andre. Men gör man detta, vet jag heller intet, som kan ge en så mycket tillbaka av kärlek och glädje.

Ester Ekedahl-Lundberg

genting. Har aldrig hört om att en närmar sig. Eller han visar sig ombyttad och dödsdug och omgiven av vittnar som upprepar vilja tio gånger att man varit sjuk i två dagar och två nätter »an d my window has been closed» — mitt fönster har varit stängt. Tillä polisen går sin väg i försvidan och lika.

I Catfish Kow bor Bess, som är älskad av mannen och avskydd av de gudfruktiga kvinnorna. Crown, en ståtlig stuvare är hennes älskare. Där visar sig också ibland en elegant negerherre, som blivit förmögen genom att sälja sopeor, cocain, i New York. Bess är vägg för giften. Och där finns slutligen Porgy som är lam i båda benen och drages av en get, när han får ut och tigger. Hemma på gården hoppar han med svindlande fart på sina knän — en beundransvärd prestation som vederborande skådespelare lär ha behövt lång tid för att låra.

Skådespelat ger å ena sidan negerns liv fullt picknick i fantastiska kostymer till likvaka med våldsam ång och vilda gester avtecknade sig som skuggspel mot väggerna. Negererna äro knippliga och barnliga, men de ha humor och livsglädje, sångens makt är bevärgande och deras sammanhållning är obrottslig. Ur detta växer Porgys vemodiga och märkliga sång. Porgy, krympfångne, är vem som gjort det man Porgy så inte krympling. Crown dödar en kamrat i ett speglar och måste fly. Bess sluter sig till Porgy och börjar smånig om hålla av honom. Crown visar sig igen och lockar Bess på nytt, han kommer en natt utanför Porgys fönster, Porgy lutar sig ut och stryper honom. Ingen av dem som gjort det man Porgy såits i fångelle tillivdare. Under tiden kommer mannen med cocainet och lyckas locka Bess med sig till New York. Porgy kommer snart hem, frivgen av brist på bevis. Han är strålende lycklig — så uppräcker han att Bess är borta. Inse ett ogenblick tvekar han, mitt i sin försvidan befalles han fram sin get. Alla ropar att New York är alltför långt borta, alltför stort. Det rör honom inte, han frågar bara efter riktningen — å tillhuset till. Och så far han: så am om my ways, alla falla in i sången, så am om my ways, jag är på väg —

En annan kväll såg jag Journey's End. Det är alltid väskligt att se en stor upplevelse för andra gången och kapten Stanhope spelades inte av samma man som i New York, denne räckte inte till. Först nu förestår jag riktigt hur storartad Gösta Ekman's prestation var, hur svårt det är att spela kapten Stanhope så att han är både en försusen nevrasteniker och speciell i sitt kompani, den som här dem alla, den för vilken de kan göra allt. Här blev Osborne en välhånde kårten, han spelades stormodigt. Och på en punkt hade originalspråket något att ge, som gick forlorat hos oss: strax före raden, när Osborne vill få Alan att tänka på något annat och tar upp citatet ur Alice in Wonderland »the time has come, the walrus said, to talk of many things» — och den andra genast grips av stämningen och fortsätter —

Slutsenen och paraden efteråt gjordes också bättre hos oss. Och framförallt, publiken var mera gripen hos oss, som behövt. Det är nog så, att Amerika ändå inte vet vad krill vig så på samma sätt som Europa. Här finns alljämt känslan av att krig är ärorik, gelios. Man var med för kort, man led för litet. Så mycket färdigare, då att man var med och tror att man vet.

I New York såg jag »The criminal code», strafflagen. En sorglig sannsaga, mycket väl spelad. Samhällets lag: någon måste angålla ett bekrädat brott, såld med fångenas lag, den som skall tar (squeats) måste dö. Skådespelat visar den mänskliga rättvisan i dess skräplighet och visar hur fångelsearen bryter ned och fördävar. Dagen efteråt läste jag en bit av historien — bara mer praktfullt och senast i en tidningsnotis från Sing Sing. 1629 fångar uppställda på linje, en av dem, en sjusjuttning, faller ned döende. Han har blivit knivsticken just då han lämnade sin cell, för att han skvallrat, så att en kamrat blivit häktad. Han dog utan att föräds sin baneman.

Nej, det här har blivit ett alltför sorgligt teaterbeg. Skada att jag inte lyckades få hjälpt till New Yorks stora publiksuccés i höst, »Strictly Dishonorable». Den lär inte vara så märkvärdig, men det

Senapen

som Ni länge väntat på.

Ny typ. En fyllig ej för söt senap i trevlig förpackning. 1/1 gt. 1.-, 1/2 gt 50 öre

Drick

INVERNESS Bordsvatten

till varje måltid! Svagt alkaliskt HALSOVATTEN med angenäm o. uppriskande smak.

INVERNESS BRUNN

Stocksund

Tel. Stocksund 587.

Quo Vadis

Motto: Individens problem — världens problem.

Decembernippet

innehåller bl. a. artiklar av VAGABONDE och DR. LYDIA WAHLSTROM. Läs även PA KAMERAJAKT BLAND ÄLVOR och TOMTAR med de ryktbara fotoграфияerna av älvor. DET EVIGA NUET av J. Krishnamurti. EDRA BARN ÄRO ICKE EDRA BARN. Läs här om i artikeln »Profeterna».

Lösnummerpris 65 öre.

Prenumerera för 1930 genom Expeditionen, Villagatan 17, Stihla. Per År Kr. 6.50.

Säljes överallt i alla kiosker och tidningsaffärer.

är ju en högt förjoudande titel. Jag vet bara att den sympotiske hjälten, tillfrågad av hjältinnan om vilka hans avsikter är, svarar: Strictly Dishonorable, Isabel!

Andrea AndreenSvedberg.

Tidevarvet På jultåget

Till våra lösnummerköparens tjänst, från vilka vi ofta få mottaga förfrågningar om var Tidevarvet finns att köpa, följer härnadan en förteckning över de affärer i Stockholm, som föra Tidevarvet.

BLASIEHOLMEN

Armsalsgatan 1.
Armsalsgatan 9.

NORRMALM

Allm. Tidningkontoret.
Dag Nyh. Stureplan.
Centralstationen, högge tidningskioskerna.

Vasagatan 12.
Upplandsgatan 2.
Upplandsgatan 10.
Upplandsgatan 50.
Birger Jarls gatan 90.
Birger Jarls gatan 127.
Ingemorsgatan 6.
Sveavägen 80.
Kungstensgatan 56.
Observatoriegatan 6.
S:t Eriksgatan 89.
S:t Eriksgatan 104.
Karlbergsvägen 52.
Birkagatan 9.
Dalagatan 48.
Odengatan 72.
Odengatan 65.
Vanadisvägen 2.
Jarlplan, kiosken.
Regeringsgatan 77.
Brunkebergstorg 7.
Barnhusgatan 20.
Kvisten Folkets Hus.
Fredsgatan 4.

OSTERMALM

Nybrogatan 7.
Nybrogatan 28.
Arvillergatan 51.
Schelegatan 17.
Sjapparegatan 7.
Storgatan 78.
Karlavägen 48.
Humlegårdsgatan 20.
Karlavägen 52—51.
Karlavägen 40.

KUNGS HOLMEN

Bergsgatan 23.
Kungsholmstorg 14.
Fridhögatan, kiosken.
Hjertqviststorgsgatan 8.

SODERMALM

Slussplan 1—3.
Slussplan 9.
S:t Paulsgatan 6.
Nobelskulptur 16—18.
Götgatan 10.
Folkungsgatan 108.
Folkungsgatan 76.
Nytorgsgatan 24.
Åsögatan 54.
Erstagatan 22.
Erstagatan 26.
Skånegatan 55.
Södermannagatan 38.
Hornsgatan 28.
Hornsgatan 100.
Bynögårdsgatan 8.
Högsköldgatan 48.
Vällingar Vällinggatan 10.
Långholmsgatan 22.

HOS TIDNINGSFÖRSÄLJARE VID:

Stureplan.
Norrmalms torg.
Norra Bantorget.
Drottningg. — Kungsgatan.
Sveavägen — Tegnergatan.
Odmlplan.

Antalet resande till julen stiger med varje år, i år har det nått rekordstorleik.

Men julturen är för många bara en tunn kåna av lördag inneslutet i ett fjöckat skäl av långa resor och nästa. Detta skulle inte göra så mycket, om man vid tillfället hade till sin förförande försämning, nittricklig nyfikenhet och ögonen öppna för undren. Men dessa hjälpsmedel till lyckans erövande äro just då ofta förlämnade av uppbrött, längtan och saknåd. Så glommer man att se efter om det kan hänta något märkvärdigt i den vemsodfala omgivning som Statens Järnvägars armögda små troljeklaskupor utgå, de som tas fram till jul till öka ut dubbelringadens flotta bogievarnar med. Och så präglas den sorgmodiga och tymlåta stämning, som ofta beskrivits såsom karaktäristisk för våra snälla svenska tåg.

Men naturligtvis kan Mellans Östergötlands Järnväg eller Nydalsbanan vara en tummelplats för äventyr och ödetts lekar likaväl som de kontinentalta expresser, där vi äro vana att se avgörande händelser utspelas i Brigitte Helms, Göta Garbos och Svindlarnas nånogs laddade tillvaro. De ha bara andra proportioner, de äro inte så påtagliga. Men de börja också begäva sin pläs i romanen, på teatern och filmen. Och vilken modern bok, pjäs eller film vill sakna en stations- eller kupésen.

Det kan t. ex. hänta att man på ett överlyft jultåg på sträckan Stockholm —Mjölby får uppleva ett så enastående äventyr som att träffa på Mannen som lever som han lär. De skiljas till faller som i den trånga kupén erbjödas honom att visa detta göra att han trots sitt meddelade, anspråklösa yttre ter sig nästan uppsensväckande. Det är självtallet att han med den vänligaste hjälpsamhet lyfter upp kappackar på hyllan och följer till dörren sådana resande som ha trugt att bära. Men det är inte nog med det. Han erbjuder sin bekväma björnplats åt en gammal man, som sitter trög och baklänges. Han öppnar försömen så fort någon bugar det. Han hänger upp en främmande människas kappa i korridoren och hjälper tillräta de små hjulböss, som inte förestå sig på tillbehören. Han inleder små värligt samtal. Han är sånårigt uppmärksam om där finns något som kan behövas hans hjälp. Men han gör det inte för flirts skull och han är för gammal att tjäna i avskott att bli ointyckt så att man i sin första ungdom ibland finner för gott att utnyttja sin goda uppfostran. Och han talar inte till någon om själens frälsning och om nödvändigheten att ha fred med Gud.

Det är mera starkvärdigt att uppleva en sådan målmedvetenhet i broderskaps tankens tjänst än man kan föreställa sig. När man upptäcker att han inte söker någon vinst utan gör sig allt detta omkändast för glädjen att få sprida ljus i världen blir man så förvånad, forskräckt och bevärdad att man tänker att han ville stiga av vid nästa station. Ty vi äro blyga för idealen och den som tjänar dem öppet, i vardagen, mitt ibland oss.

Det kan också vara lärorikt för den som lever fjärran från familjeliv att möta Modern i tredje klass sovkupen. Hon blickar på yttrens kanten av höden, alldeles ostidigt fast det syns att hon är vakent. Innanför sover ett litet väsen, osynligt, men vars korta små andetag ögonblickligen fördrå för den som kommer in det skrämmande faktum att man fått barn till resallsåk. Och just när man somnat börjar barnet skraka, så skarpt och obehagligt att det känns som skulle man kvävas av själva i den mörka och beta kuperen.

Men modern får upp dörren och i ljusspeglan ser man hennes ansikte lugnt och vänligt som om inte världens pinsammaste olycka hänt. Hon går i strumpslästen ut i korridoren och sover sin son, med milda ötd under vandrigen fram och tillbaka. Sedan får hon sitta uppkopad i bidden med barnet på sina armar, därför att det vaknar och skriker och hon försöker lägga ner det. Inte en sekund låter hon av skraken inför de medrosades dom förleda sig till otillåtet mot barnet. Och när man på morgonen väntar att finna henne förkrossad av ånger, utrotad och förtrivlad säger hon med glad röst och lugnt samvete, jag hoppas att han inte sover. Det är en väldigt liten mamma. Vem kan gissa sig till en hjälpe i henne, när hon stiger ur i sin enkla barna filthatt och sticketofan utprägnad om halven under kappan.

Dikter inför ett årsskifte

Utopia

Utopia heter du mitt fosterland.
För dig vill jag bära vapen i hand.
Skönast är du bland länder jag såg.
Ur främlingskap står till dig min häg.
Bland allt jag drömde blott du, blott du äger verklighet.

Ung jord

Du talar om den gamla jorden, de tröta människorna.

Bland Arkipelagens öar, i Ganges floddal, vid stranderna av Nilen och Tigris stod vår tankes vagg.
Några tusenden av år ha vi bakom oss.

Framför oss ärnillionerna.

Dag

Gardinerna äro tåta och högtidligt brinna vaxljus i kandelabrarna.

Icke se de som drömma där inne att natten viker, att dag är nära.

Väktarna på bergen hälsa gryningen.
Ur djupen stiger solen snabbt.
Om tusen år är den här.

Stellan Arvidson.
(Ur Gränslandet.)

Bonniers 1929. 2:75.

Ja, vad behöver jag räkna upp dem, alla människor kanske med gåtfulla öden och hjältemodiga handlingar bakom sig. Var och en kan ju i sina medrosandes bleka och stillsamma ansikten läsa ut vad han förmår av äventyr och livets under.

För den vars jultov mest är en lång rosa och ett snabbt uppbrött från det efterlängade målet gör det i alla fall gott att få fastställat, att också i resan ryms ut av det som är märkvärdigt och stort. Om det sen är en vacker dialekt, en ny vänskap eller bara glimsten av ett öde i en annan människas liv.

Kampen på olika fronter för fred och frihet

Den av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet anordnade sjätte upplysningskursen, som kommer att äga rum i Stockholm och Upsala den 7—11 januari blir efter allt att döma både mångsidig och intressant och borde — efter vad man kan sluta sig till av programmet — kunna ge värdefulla upplag till diskussioner och fortsatta studier.

Som förut nämnts i Tidevarvet kommer kursens föreläsningar i år att kunna sammanfattas under den gemensamma rubriken Kampen på olika fronter för fred och frihet. Nationens Förbunds verksamhet på olika områden kommer att ägnas flera föreläsningar. Sålunda talar kanslichefen Per Jacobsson om ekonomiskt samarbete i Europa, professor Östen Undén om aktuella strävanden inom N. F., professor Ake Holmback om den fasta mellanfolkliga domstolen och lektor Elisabet Euren om N. F:s tidiga församling. Istället för fröken Hesselgren, som genom resor är förhindrad deltaga i kursen, kommer landsorganisations ordförande, riksdagsman Arvid Thorberg att tala om Internationella Arbetsbyrån i Geneve.

Några ur efterkrigstidens och fredsarbetets synpunkt synnerligen intressanta länder ägnas särskilda föredrag. Utom professor Sven Linders s föreläsningar om Palestina efter världskriget, författaren Marika Stiernstedts om civilisationsarbetet i Marocko och Mme Camille Drevets om Internationella Kvinnoförbundets försöningsarbete på Balkan tillkomma såsom nyheter på programmet en skildring av Balkanländerna och fredsörelsen av borgmästare Lindhagen, vilken som bekant i somras besökte dessa länder, samt två föredrag om folken i Ryssland av Sergei Vasiljevitch Dmitrievski.

Också ifråga om ungdomens inställning till freden ha en del nya föreläsningar fått plats på programmet. Fru Anna Lenah Elgström talar om efterkrigsvärlden och de unga och fil. lic. Sven Stolpe om efterkrigslitteraturen och den nya generationen. Ungdomen och freden blir ämnet för ett föredrag av fr. Alf Ahlberg. På den uppställda frågan: skapande eller odelagande mentalitet hos den nya generationen får denna generation tillfälle att själv svara i det dr. Ahlbergs föredrag kommer att följas av korta anföranden av representanter från Sverige och utlandet för ungdomsföreningar som arbeta för fred.

Frågan om ekonomisk nedrustning behandlas av professor Bertil Ohlin och de internationella kartellerna och trusterna av redaktör Thorste Ode. Professor Robert Bärany talar om vetenskap och fred och pastor Paul Sandegren om kyrkans insats för mänsklighetens enande.

Internationella Kvinnoförbundet kan i år föra tiodrömmen av sin verksamhet. Det var nämligen den 1 december 1919 som svenska sektionen av den på vären samma år bildade Kvinnornas internationella förbund för fred och frihet upprättades. Kursens öppnande kommer av denna anledning att få karaktären av en enkel högtidlighet till församlingens firande. Fröken Mathilda Wälgren talar därvid om Männen och gestalter från Fred och frihets tio första år. Dessutom blir musik av en sträckvartett av damerna.

Vi erinra oss att anmälningar till deltagande i kursen mottagas kl. 12—4 e. m. i Internationella Kvinnoförbundets för Fred och Frihet byrå, David Bagaresgata 9 —11, 2 tr., Stockholm, tel. Norr 11720, samt i Upsala av fru Hedvig Torbjörnson, Tegnergatan 26.

Winterchipering

För inköp av den eleganta Parismodellen, såväl som den lilla chica trottoar-hatten, vänd Eder förtroendefullt till

MODEATELIEREN MITRA

Moderata priser. Individuellt stilfullt arbete.
TEL. 1553.
Birgerjarls gatan 84.

Sandahls

Pälsvaruaffär
Västra Slussgatan 10
(24 Södermalms torg 24)

Specialitet Pälskapper!

Obs! Senaste modenyheter!
Telefon Söder 194.
Beställningar och moderniseringar utföres noggrant till moderata priser.

NYHETER i
HANDSKAR o VANTAR
inkomna hos

Signe Larssons Efr. Handskaffär

Västra Slussgatan 10
(24 Södermalms torg 24)
Reparationer och tvättningar utföras omsorgsfullt och på bestämd tid.
Telefon Sö. 34716.

Det största strumpurvet erbjuder våra 7 specialaffärer

Bredenberg

Hamngatan 30
Hamngatan 16
Drottningg. 26
Drottninggatan 64
Kungsgatan 39
Humlegårdsg. 7
Hornsgatan 64 A

tel. Upsala 2235. Byrå i Upsala hålles öppen på Universitetet från och med den 9 januari.

Kursavgift för hela kursen 5 kr., enbart för dagarna i Stockholm 3 kr., för dagarna i Upsala 2 kr. Halvdagsbiljetten 75 öre, för aftonmöte 75 öre, för mottagningen i Hotel Angiais 3 kr.

Det nya årets horisont

(Forts. fr. sid. 1)
visande och vilja ha löftet utvidgat till att innefatta deras självständighetskrav innan de ens motaga inbjudan till den blandade engelsk-indiska konferensen i London.

Gandhi har åter efter åtta års avbrott trätt fram i den främsta aktiva linjen, och det talas på allvar om att han skulle få fullmakt av Allindiska kongressen att sätta i scen sitt vapenlösa uppror (civil disobedience) just det som han förberedde 1922 men avbröt därför att alla tecken tydde på att ett sådant uppror icke kunde bli oblodigt. Huruvida bojkott och skattevägran skall kunna försiggå under mera oblodiga former och större självbehärsning nu än då återstår att se. Vissligen har Gandhis inflytande sedan dess starkt påverkat de indiska folken, men så har även Lenins Bombattentat helt nyligen mot vicekungens är en antydning om vad som kan komma att ske om ordningen upplöses genom vapenlöshet. Nu få vi se vem som rår: Lenin eller Tolstoj — Gandhi var ju Tolstojts lärning.

Man kan inte tycka annat än synd om den engelska arbetarregeringen som skall övertaga en så vanskelig situation, i vilken århundradens misstag nu mogna till kris.

Samtidigt som dessa telegram från Indien låta att stora händelser äro förestående i Indien meddelas att Nankingregeringen upphävt den länge omstridda exterritorialiteten så att alltså hädanefter alla främlingar skola lära under Kinas lagar och icke under några konsulara domstolar. Frankrike har redan protesterat, åberopande sig på den traktat av 1858 då exterritorialiteten fastställdes efter andra opiumkriget. Men det förefaller mest komiskt av franska utrikesministeriet att åberopa sig på en traktat av 1858 efter allt det oförutsedda och föga traktatsässa som hänt sen dess. Vilken traktat lovade Frankrike att ta Annam från Kina? Att schackra bort Shantung till Japan mot priset av japanska båttagare för det världskriget? Det är så dags nu att medge möjligheten av ett successivt upphörande av exterritorialitet. Der borde man ha börjat på för länge sen. Fruktarna börja mogna av politiken: först: Kinas och Sovjets underhållare ha kommit överens om förlikning i den långa tvisten om öst kinesiska järnvägen, på vilkor att båda parter återgå till att lova att följa överenskommelsen av 1924. Denna överenskommelse gick ut på att ryssarna skulle få delaktighet i skötseln av järnvägen men Kina behålla kontroll av det land den genomlöper. De kinesiska och ryska tjänstemän som råkade i strid med varann skola avlägsnas, och man börja på ny kula igen.

Efter det var Kina som ville bryta överenskommelsen, får man erkänna att det är Sovjet som hembit segern i denna tvist. Som bekant vände sig Föreuta sterna för någon tid sedan till Sovjets och Kinas regeringar med en uppmaning att erinra sig de förpliktelser de åtagit sig såsom signatörer av Kelloggspakten: att icke använda i krig som politiskt instrument. Denna tvist, som vanligt råder för inblandningar, ville icke förena sin röst med Föreuta sternas, och det ironiska ödet vill att Tryggers får motaga hjärtliga komplimanger av Litvinov för denna sin taktfullhet.

År 1793 skrev Kejsar Chien Lung till kung Georg av England följande: »Du o konung, som le-

ver bortom många sjöar, har likväl av din ödmjuk önskan att bli delaktig av vår civilisations välsignelser drivits att skicka sändebud till oss som vördnadsfullt frambrutit din skrivelse...»

Från denna höjd svängde pendeln till den nådde sitt djupläge genom vilket Kina inträder som likaberättigad makt i starnas led. Den nysnämnda skriven till konungen av England slutade: »som din ambassadör själv kan övertaga sig om, så äga vi allting, jag värderar icke frammande och onödiga förändringar, och onödiga förändringar av ditt lands handelsvaror. Man må hoppas att icke pendeln svänger tillbaka till läget av 1793!

I Turkiet går moderniseringen fram med häpnadsväckande fart. Här som överallt där det blir någon luft i luckan, blomna kvinnorna upp i en för våra förhållanden rent fantastisk delaktighet och livaktighet. De hoppa rätt över länga utvecklingsperioder, vilka vi få släpa oss igenom, och vi kunna inte annat än avundas dem, även om vi förutse att reaktionerna skall komma även för dem, när revolutionens väg ebbat, så som skett i Ryssland och Italien.

I höstas överraskades den engelske guvernören i Palestina av en plötslig arabrevolt, riktad mot judarna. Det lyckades snart att återställa lugnet och att tillsätta en undersökningskommission var heller ingen konst. Men motsättningen mellan araber och judar står kvar likafullt. Vilka ha rätt? Araberna eller judarna? Skulle man låta till professor Einsteins värtaliga framställning av läget, som icke lämnar rum för någon relativitet, så finge man tro att araberna ingenting ha att beklaga sig över. De ha fått oerhåntligt betalt för den jord de avdant sig till judarna, de ha dragit fördel av det utomordentliga uppving som uppstått sedan judarna började sätta in guld och energi på Palestinas uppodling. Hela felet ligger hos Stor Mutifun som är en skurk. Men araberna klaga också bittert och värtaligt över att bli utköpta och utgräddade och exploaterade av judarna trots sina äldre rättigheter till landet. Att judarna kungärdade ha ännu äldre rättigheter intresserar dem ej. Det är här återigen England som i redskap av mandatarmat har att göra ut situationen och svara för den inför Nationernas förbund. Var det förlägligt att ge judarna ett tilliffring genom Balfourdeklarationen? Riskerar man för stor opposition inom den muhammedanska världen, om man är för hyggligt mot judarna? Ha dessa misbrukat denna hygglighet? Kunna araber och judar inte båda få plats och båda behövas i det stora arbetet att rycka upp Palestina ut dess lågervall? Behöver inte hela världen dess apelsiner, dess vin, dess olja, dess mjölk och boning? Måste icke icke historiens cykel sluta sig så att judarnas exil ter slut?

Asien ligger där alltså nu vid årsskiftet, det är kontentan av denna givna basen vilja översikt ligger där brisfärdigt av frågor, laddat av händelser, i vilka världens öde ligger inneslutet.

Vi svenskar förbruka vårt utrikespolitiska intresse på Ryssland eller snarare på det förtala, gråla på och småreta Ryssland, alltsam-

man mycket onyanserat. Bolsjevismen är Belsebub själv, för svenskarna alltid lika stygg och lika svart. Och bolsjevismen identifieras utanför vad det ryska folket, som räknar 150 millioner, med det kommunistiska partiet i Ryssland räknar endast en million till mogen äldre komma medlemmar (uppgiften från the »Journal of the Royal Institute of international affairs»). Men inte heller bolsjevismen är i dag vad den var i går, och ryska folkets ställning till den sanna förändras. Det är sant, att hur än kommunisterna uttrattas eller vad som än avlöser dem, så kommer Ryssland och dess hållning att vara av avgörande betydelse för oss. Men så låt oss då för allt i världen söka sätta oss in i vad detta världiska faktum egentligen är för något. Låt oss försöka att bli bekanta med det ryska folket, inställa oss på en politik som räknat med grannskapet för all evighet inte bara i den fas som nu är. Låt oss ställa in oss mer och mer målmedvetet på att bjuda Ryssland det som Ryssland inte har men behövt! Låt oss åtminstone inte hindra och försvara affärerna och skapa misstro med dumt skäll och tveklagt hållning.

Mot detta invändes alltid, att Sovjet ju inte låter oss vara i fred för propaganda. Sant, men när Tredje internationals sköter sin propaganda över hela världen så illa, att sektionerna i alla länder splittas och försvaags, är det väl inte nödvändigt att låta hållningen till Ryssland i stället för de ryska bönderna bestämmas av vrede mot propagandan. Då t. o. m. kommunisterna tvingas att själva reagera mot den moskovitiska disciplinen, är den väl inte så förlig. Samma reaktion mot kommunistiska partiers ledning förkommer i alla länder även inom Ryssland självt. Det var inte småsaker som de ryska bönderna begärde av sin regering för ett par månader sedan! Återinförande av rösträtt, d. v. s. fria val; avskaffande av kommunistiska partiets kandidatlistor på namn som bönderna måste röja in; jämställdhet av böndernas röster med arbetarnas. (Bönderna äro 110 millioner och industriarbetarna 3 millioner, så det skulle betydja en hel del) bort med skatt på handel, bort med kooperativa jordbruket, fri och öppen marknad för spannmålshandel.

Generalsekretären i folkkommunistpartiet svarar med att fortsätta sina försök att ruinera de förmögna bönderna, de hatade kulakerna. Det är annars dessa som framför andra skulle producera den exportspannål för vilken samme Stalin skulle skaffa sig kredit i utlandet. Men det är inte hans enda motsägelse. Han förklarar krig mot det kapitalistiska systemet och begär kredit hos kapitalisterna för sina stora anlagda planer till den ryska industriens återupprättande. Dessutom för han lika obehövligt krig mot upprörelser inom den ryska sektionen av Komintern som inom respektive svenska, engelska, tyska. Bort åkte Trotski, Kameneff, Sinoweff på kort tid, och även Titjerins tid lär vara ute. Vi här hemma måste ju inse att under dessa upphöriga skridningar i situationen, kunna vi icke behålla inställningen från år 1919 eller från år 1922 lika litet som från år 1903. Vi svenska äro ju ett kolossal begåvat folk, men hur bruka vi våra pund? Inte minst däraktigt vore om vi låte fördela oss att fatta kommunistens förgavande på olika fronter som ett slags massornas förtröendevotum mot de styrande klasserna och belåtenhet med det nuvarande läget.

Större vålständ var den lösen under vilket det republikanska partiet segrade vid presidentvalet i Föreuta sterna. Ty vålständ ville alla, helst större och större, och så svarade man mot partistugestionen på så sätt att spekulationsraseriet i industriuppsett ökade till ett förr aldrig uppnått tempo. Men det var en ödesdigrig hastighet, och så kom en våldsam krasch som sänkte värdet på de upptrissade aktierna ned till pari och värre. Våldiga vinster hade inböstats, våldiga förluster gjordes nu. I den industri, som tjänar som bas för sådana spekulationer, arbeta somliga arbetare för höga löner andra för småre eller rent usla. De bäst ställda ha ledningen i Labor Federation och de äro bömsäkra mot kommunismen. De ha heller ingen egentlig solidaritet med de sämre ställda, och myndigheter och företagare kunna hålla ihop om att slå ner alla strejkrörelser.

De goda svenska medborgare som alltmot tro på att Sacco och Vanzetti voro skyldiga till rånmord efter som domare och guvernör i Massachusetts stodo på sig fråga om deras skuld, de borde höra till nu när våra tidningars första sidor ge de oroligaste avslöjanden om hur brott och utplundring i verkligheten går till i Amerika, och hur korrupt även domarkären är. Det är inte små fattiga anarkister, världsförbättrare och drömmare, som begå de stora brotten, det är försämsliga banditlikov, välorganiserade och väl utbildade i sina yrken. Bland dem har man att söka förövrarna av de brott, för vilka de två anarkisterna blevo avrättade.

Nu blir det uppenbart att de myndigheter som säkerligen fullt medvetet dömdo de oskyldiga till döden för att rikta ett dräpslag åt revolutionärer och för att radda statens intressen som de satte framför rättsen — nu blir det uppenbart att de därmed sträfkter och gavo fritt lopp åt krafter som äro farligare för staten än anarkister och bolsjevisker.

I sanning, seger, guld, världslig framgång är icke allt här i världen. Emellertid förbrärlig, arbetarterror, justitiemord och börskrascher utgöra icke Amerikas hela kronika från i fjor. Det vore orätt att glömma Amerikas insatser i arbetet på världens fred. Amerikas inträde i Ständiga domstolen i Haag har nu skett och väntar bara på kongressens ratifikation. En preliminär överenskommelse har gjorts mellan England och Amerika rörande rustningsminskning till sjöss, som en början och ett uppslag att följa vid den nu om ett par veckor sammanträdande femmaktskonferensen i London. Denna konferens är den stora europeiska händelsen på nyåret, omkring den ha redan länge fredsviljorna och krigsviljorna i världen samlats i kamp. Skall fredsviljan vinna och lyckas få till stånd en minskning av rustningarna eller åtminstone i Guds namn en begränsning i stället för den återigen som annars förrestad hos alla sjömakter? Skall vägen så banas för lösningen av den allmänna avrustningens intrasslade problem? Eller skall alltsammans gå i stöpet för så framtåt och upprustningen fortsätta?

I senare fall kan man lika gärna tala tvst om Paneuropa, ty upprustning och Paneuropa stå i absolut motsats till varandra. I så fall äro de förhoppningar grusade som vacktes genom engelska arbetarregeringens första kraftiga ansatser och Briands initiativ till en Paneuropeisk sammanlutning.

TORA JOHANSSON-
SKREDSVIK

Inför
Kunskapens
trääd

AR BOKEN,

SOM ALLA

TIDNINGAR LOVORDA.

Kr. 4:25

I varje bokhandel

CHELIUS

Ett hopp har man, och det är att sunda förnuftet och den mänskliga livsviljan står på deras sida som vilja komma till ett positivt resultat.

Tyskland är icke mera någon sjömakt och deltar ej i femmaktskonferensen, men spelar likväl sin stora roll för försoning och jämlikhet i Europa efter motatsen. I Tyskland är läget icke helt uppklämt. Vissligen ha de tyskanationellas försök att folkomstyngsvägen hindra överenskommelsen om krigsskadeersättning icke lyckats. Men oenighet råder om landets ekonomiska politik, och det finns en tysk grupp, särskilt uppmärksam på de franska nationalisterna som drömmar om krig och revancher. Uttrymmandet av den andra besättningszonen i Rheinland har icke bara varit förenad med tacksägelse och klockerkning. Ett fåstnummer av Koblenzer Generalanzeiger visar hur tyska pressen kunnat ta utrymningen till anledning att med skrupulösa noggrannhet erinra om alla tyskarnas lidanden och alla Frankrikes övergrepp. Det är mänskligt men rysligt oklokt, i synnerhet som på franska sidan finnas maktiga grupper som rådas denna utrymning och angripa sin regering som gått med på densamma. Deras enda hopp är den mycket sorgliga, dyra och sammanhängande försvarskedjan längs gränsen mot Tyskland, ett monument över miss-tron, sären och bitterheten om inte mer.

Den engelska regeringen sliter på sina krafter och sitt unga mod i parlamentariska strider över kol- och arbetslöshetsproblemen. Ända kommer det nya året med sjömaktskonferensen och den indiska konflikten att kräva mycken nervkraft och hjärnkraft av ansvariga som nu stå i ansvar för imperiets ledning.

Överhuvud ställer världsituationen kallblodigt krav på de ledande källblodighet, orubbliga mod och vilja. Och av folken kräver den väksamhet, anspänning, delaktighet, klarsynhet tvärs genom presslögn och partifärs.

Vilka kunna prestera allt detta i vår trötta tid? Är det ungdomen?